

## Kammarmusikmanifestet. Replik 4

Bidrag från Björn W Stålné  
2008-06-12  
Senast uppdaterad 2008-06-13

Rikskonserter är en medspelare i stora delar av musiklivet. Uppgiften är att stödja &ndash; inte nödvändigtvis alltid att styra. Det menar Rikskonserters vd Björn W Stålné som efterlyser konstruktiva samtal för att med gemensamma krafter och resurser skapa ett ännu mer aktivt musikliv i hela landet.

Det har sina problem att verka utan att synas för mycket. Mycken av den kritik av Rikskonserters verksamhet har handlat om behovet av förändring. Lennart Nilsson ger i sitt inlägg uttryck för hur ett reformerat Rikskonserter borde se ut. Som mönster tar han samarbetet mellan &rdquo;Perspectives&rdquo; och Rikskonserter. Sanningen är att &rdquo;samarbetsmodellen&rdquo; är den väg vi slagit in på sedan flera år tillbaka och vi kommer framgent att fördjupa den ytterligare.

När Anna Lindal påstår att vi skulle ha en &rdquo;vanskött administration som äter upp gigantiska statliga medel&rdquo; har jag två kommentarer: Den ena kommentaren är att den modell, som Lennart Nilsson förespråkar, innebär att vi lägger betydande resurser i samarbeten som inte i första hand redovisas som konserter men som blir till klingande musik i olika delar av landet genom de arbetsinsatser vi bidrar med &ndash; inte bara med reda pengar utan också konsultationer och informationsinsatser i form av till exempel festivalkataloger och annonsmaterial, som görs av Rikskonserters fasta personal men som skulle innebära betydande kostnader för enskilda arrangörer om vi stode utanför.

Den andra kommentaren är att Rikskonserter har en synnerligen välskött administration med kontroll över verksamheten, så god att Riksrevisionen ansett att vi inte längre behöver deras tjänster utan kan klara oss med en. När Anna Lindal svepande talar om vanskött administration tar jag det som ett lika ovärdigt som osakligt påhopp i en för övrigt angelägen debatt.

Det känns befriande att läsa Fredrik Österlings betraktelse när han analyserande påstår: &rdquo;Då det gäller Rikskonserter, har nu missnöjet &ndash; trots det allvarliga läget &ndash; nått nästan komiska proportioner. Misstänkliggörandet av Rikskonserters engagemang i olika frågor väcks titt som tätt. Är vi i själva verket alla köpta av Riskonserter i en världsomspännande konspiration?&rdquo;

Allt kan misstänkliggöras &ndash; även det goda kan vänds till det onda. Eftersom Rikskonserter hjälpt till att till exempel finansiera starten av Horisont undrar Anna Lindal &rdquo;vem som äger frågan&rdquo;. Ja, det tycks inte vara Akademien, STIM/Svensk musik eller FST. Alla tre var motståndare till grundandet vid bildarmötet i Malmö i höstas. Skälet till deras avståndstagande är fortfarande fördolt för mig. Eller handlade det möjligen just Annas kärnfråga &rdquo;vem som äger frågan&rdquo; &ndash; eller möjligtvis vem som inte tog chansen att vara med att äga frågan. Rikskonserter gjorde i detta sammanhang det Rikskonserter är till för nämligen att stödja svenskt musikliv och inte minst svensk nutida musik. Om detta ska misstänkliggöras är det väl enbart den som ställer frågan som har anledning att bli misstänkliggjord.

Fredrik Österling tar i sitt inlägg upp frågan om institutionernas roll. Han tycker också att det finns skäl att klargöra vad som avses med &rdquo;medborgarnas&rdquo; roll i kulturpolitiken. För en till stor del skattefinansierad verksamhet är det tveklöst publiken eller medborgarna som ska sättas i centrum. Så är det för Rikskonserter. Detta betyder ingalunda att verksamheten och programpolitiken ska vara populistisk. Jag betraktar i stället Rikskonserters roll som en public serviceverksamhet. Vi står därmed primärt i allmänhetens tjänst snarare än att vara ett arbetsmarknadspolitiskt organ. Samtidigt är vi alla väl medvetna om att upphovsmannens och musikerns roll är en självklarhet i kedjan fram till publiken/medborgaren.

Från mitt perspektiv finns det också anledning att fundera över vad en &rdquo;institution&rdquo; är. Att till exempel Göteborgsoperan eller symfoniorkestrarna är institutioner är nog de flesta överens om. Det som gör det befogat att kalla dessa för institutioner är att man med löpande samhällelig finansiering har fasta resurser att förvalta och utveckla, framför allt fast anställda musiker. Är Rikskonserter med den definitionen en institution? Förvisso inte. En av våra främsta tillgångar är nämligen alla fria och frilansande musiker inom alla genrer som vi arbetar med och som är en förutsättning för vår verksamhet. Därmed är också frilansmusiker/kammarmusiker en mycket viktig del av vår verksamhet liksom musiker som ägnar sig helhjärtat åt vår tids musik - inte sällan är det samma musiker.

Ett uttryck för Rikskonserters ambitioner på detta område är att vi helhjärtat stött de projekt Musikaliska Akademien är engagerade i för kammarmusiken - Solistpriset är inget undantag. Ständige sekreteraren Åke Holmqvist redogjorde för Akademiens trestegs-projekt vid den konferens Rikskonserter arrangerade den 13 maj i år. Han berättade om den stora paneldebatt som arrangerades 2002 och projektet &rdquo;Hör upp&rdquo; 2004 och vidare om &rdquo;navet för kammarmusik&rdquo; 2008. Det han inte sa var att Rikskonserter också varit djupt engagerad i de två första delprojekten. Ledare i den stora paneldebatten var faktiskt en medarbetare på Rikskonserter. Att Rikskonserter hade ett mycket stort

och avgörande produktionsåtagande i &rdquo;Hör upp&rdquo; nämndes inte heller av Åke Holmqvist. Att Rikskonserter däremot inte varit involverat i projekt Navet är en sanning. Och skälet är enkelt: Vi har inte blivit tillfrågade. Den offentliga presentationen var vår första kontakt med projektet. Min fråga är självfallet om Akademien håller på att isolera sig &ndash; och i fall till förfång för musiklivet. Eller är det ett uttryck för en annan kampanj? Även om Åke Holmqvist vid vår stora kammarmusikkonferens på Rikskonserter i maj påpekade att projekt &rdquo;Navet&rdquo; är ett internt projekt inom Akademien finns det skäl att vara djupt oroad inför framtiden. Nu sitter nämligen Kulturutredningen och stakar ut riktlinjerna för den framtida musikpolitiken. Det är mycket olyckligt om vi nu polariserar oss mot varandra inom musiklivet. En process som exponerar ett antal kraxande olyckskorpar kommer i värsta fall att legitimera radikala statliga beslut till nackdel för de samlade musiklivens behov.

Fredrik Österling träffar huvudet på spiken när han påstår att det &rdquo;tycks det ha varit omöjligt skapa något annat än en någorlunda jämn fördelning av missnöje.&rdquo; Så har vi känt det många gånger. Med ändliga tillgångar har det alltid handlat om ena sidan vara rättvis mot alla delar i musiklivet men å andra sidan göra prioriteringar med befintliga resurser. Resultatet har alltid inneburit att någon har blivit glad och någon annan har blivit ledsen för att inte säga arg. I en sådan ekvation är man inte någon självskriven idol. Men som en tidigare statssekreterare sa till mig när jag redogjorde för den här interiören från arbetet: &rdquo;Men ditt uppdrag är ju att vara ärlig &ndash; och att också kunna säga nej &ndash; särskilt om det är av kvalitetsskäl&rdquo;.

Det finns många områden där vi på Rikskonserter är fullständigt eniga med Anna Lindal, till exempel när hon påstår att &rdquo;Publiken förtjänar bättre än slentriankonserter som förankras i en föråldrad syn på musik&rdquo;. Därför har det varit extra intressant och konstruktivt att samarbeta med musikpersonligheter som George Kentros och Olle Persson för att finna nya vägar fram till publiken &ndash; inte minst den unga publiken - också med nutida musik.

Rikskonserter är en medspelare i stora delar av musiklivet. Vår uppgift är att stödja &ndash; det är inte nödvändigt för oss att styra. Vi tar ansvar när det behövs, men ännu viktigare är att hjälpa till och låta andras initiativ blomma. Exempelen på detta är många. Det senaste exemplet är GAS-festivalen som jag hoppas kommer att få ny livskraft som en internationell festival. Rikskonserter kommer att stödja GAS 2010, men den konstnärliga integriteten är deras precis som beträffande Perspectives i Västerås på det sätt som Lennart Nilsson beskriver. För musikens bästa skulle jag dock hoppas att vi alla skulle kunna prata direkt med varandra och lägga ihop våra gemensamma krafter och resurser för att skapa ett ännu mer aktivt musikliv i hela landet.

Det finns trots allt större frågor att besvara än att lägga ner stor energi i polemiseringen i en frågeställning som rör en del av musiklivet. En viktig fråga som inte tagits upp i den här debatten är vad Länsmusiken betyder som stor och viktig arbetsmarknad för alla musiker, inte minst frilansmusikerna. En annan fråga som inte berörs är skolans roll för musiken. Vi kan notera att musiken är så gott som bortsopad från schemat. Från Rikskonserterers sida har vi gått från ord till handling genom att inrätta en tjänst som utvecklingskonsulent med starkt fokus på vad musiken kan göra i hela skolan. Och beträffande kulturskolans roll i framtidens musikliv kan vi verkligen ställa frågan &rdquo;vem som äger frågan&rdquo;. Trots att kulturskolan har avgörande betydelse för resultatet av en nationell musikpolitik kan vi konstatera att musikhögskolorna uppfattar att de inte har i uppdrag att utbilda lärare till just musik- och kulturskolan. Alla dessa frågor är viktiga &ndash; om än sena &ndash; att skicka vidare till den pågående Kulturutredningen. Och vad vet vi om framtidens mediaburna musik &ndash; och samspelet mellan olika konstformer?

Ett sätt att föra ett konstruktivt samtal om hur framtidens musikliv ska se ut är att delta i det stora musikmöte Rikskonserter inbjuder till den 8 september och till vilket alla intresserade är välkomna.

Björn W Stålné  
Rikskonserter